

صلح امام حسن(ع)؛ زمینه‌ساز نهضت عاشورا و انقلاب علمی صادقین(ع)

صلح امام حسن(ع) زمینه انقلاب سرخ حسینی را فراهم کرد و این نرمش قهرمانانه در کنار آن جنبش ظلم‌ستیزانه، انقلاب علمی امام باقر(ع) و امام صادق(ع) را بنا کرد.

صلح امام حسن(ع) زمینه انقلاب سرخ حسینی را فراهم کرد و این نرمش قهرمانانه در کنار آن جنبش ظلم‌ستیزانه، انقلاب علمی امام باقر(ع) و امام صادق(ع) را بنا کرد.

به گزارش خبرگزاری قرآنی ایران(ایکنا)، تاریخ شهادت سبط اکبر، حضرت امام حسن مجتبی(ع) مورد اختلاف علمای شیعه در طول تاریخ بوده است. کسانی چون شیخ مفید، کاشف‌الغطاء و... تاریخ شهادت ایشان را روز هفتم ماه صفر و بسیاری دیگر آن را 28 این ماه دانسته‌اند.

در حالی‌که در تقویم رسمی کشور و نیز در رسانه ملی روز هفتم صفر را مصادف با میلاد امام موسی‌بن‌جعفر(ع) تلقی می‌کنند و در بسیاری از محافل در تهران به جشن و سرور میلاد امام موسی بن جعفر(ع) می‌پردازند، بسیاری از علمای اعلام و مراجع عظام در قم روز هفتم ماه صفر را به عنوان روز شهادت امام حسن مجتبی(ع) روز حزن و اندوه شمرده و اقامه عزا می‌کنند.

در قم از دیرباز رسم بر این بوده که در روز هفتم صفر، گذشته از گرمی‌داشت روز ولادت امام موسی کاظم(ع)، برای شهادت امام حسن مجتبی(ع) نیز مراسمی برای ذکر مصیبت آن حضرت(ع) برگزار می‌شود، بازار به صورت نیمه تعطیل درمی‌آید و برخی از اماکن و معابر سیاهپوش می‌شود و هیئاتی برای عزاداری به راه می‌افتد و همه این شواهد نشان می‌دهد که قول نخست مبنی بر شهادت امام(ع) در روز هفتم صفر قولی قابل اعتنا و ریشه‌دار است و روز 28 صفر نیز طبق قولی مصادف با روز شهادت ایشان ذکر شده است.

بسیاری از علماء با استناد به اقوال بزرگانی چون شیخ مفید، کاشف‌الغطاء و...، روز هفتم صفر را روز شهادت امام حسن مجتبی(ع) می‌دانند و برآنند که به مقتضای قرار گرفتن این روز در ماه صفر، که ماه حزن اهل بیت(ع) و کاروان داغدار و مصیبت‌زده حضرت سیدالشهداء(ع) است، باید به مصداق تعظیم شعائر الهی مجلس عزا برپا شود و هم‌زمانی این مناسبت با میلاد امام کاظم(ع) در این روز نباید مانع برقراری مجالس روضه و عزا شود.

امام حسن مجتبی(ع) اولین فرزند امام علی(ع) و فاطمه زهرا(س) است که در نیمه ماه رمضان سوم هجری، در مدینه به دنیا آمد. با آن‌که تنها هفت سال حضور حضرت رسول(ص) را درک کرد، ولی در همین مدت، مورد عنایت بسیار آن حضرت بود و استفاده‌های علمی و تربیتی فراوانی از وجود فخر کائنات برد.

محبت پیامبر(ص) به ایشان بسیار زیاد بود و آن حضرت(ص) گاه نوه خود را در حوادث بزرگی چون بیعت رضوان و مباحله با مسیحیان نجران شرکت داد. همچنین آیات چندی در قرآن مانند همانند آیه تطهیر، آیه ذوی‌القربی و آیه اولی‌الامر به صورت توصیف و بدون ذکر نام، در شأن اهل بیت(ع) نازل شده که وجود مبارک امام مجتبی(ع) را نیز شامل می‌شود.

ابن‌عباس روایت کرده که پیامبر(ص) فرمودند: «آن‌گاه که فرزندم حسن مجتبی(ع) را با زهر شهید کنند، تمام ساکنان آسمان و زمین بر او سوگوار می‌شوند... و هرکس که مرقد او را در بقیع زیارت کند، قدم‌های او در پل صراط، در روزی که قدم‌ها بر آن لرزان شوند، از لغزش در امان خواهد ماند

امام(ع) در دوران پیش از خلافت پدر، در خدمت ایشان بود و همراه آن حضرت(ع) در برخی از فعالیت‌های اجتماعی همچون شرکت در شورای شش نفره تعیین خلیفه پس از عمر و شرکت در بدرقه ابوذر به هنگام تبعید شرکت کرده بود و گاه نیز برخی از مأموریت‌های مهم را از طرف پدر عهده‌دار همانند آب‌رسانی به منزل عثمان در حال محاصره بوده است.

ایشان در دوران خلافت امام علی(ع) از آغاز بیعت مردم با ایشان تا لحظه شهادت آن حضرت(ع) نیرومندترین بازوی پدر بود. در ماجرای بیعت و در جنگ‌های جمل، صفین و نهروان حضوری جدی داشت. پیش از جنگ جمل نیز به همراه عمار یاسر و قیس بن سعد به کوفه رفت و با سرکوب فتنه ابوموسی اشعری، مردم را به جنگ با مردم بصره فرا خواند.

امام حسن مجتبی(ع) پس از شهادت پدر، به جانشینی و وصایت ایشان رسید و پس از دوران کوتاه و چندماهه خلافت ظاهری، با توجه به شرایط پیش آمده برای ایشان به صلح با معاویه تن در داد. صلح آن حضرت در حقیقت انقلاب سبزی بود که زمینه انقلاب سرخ حسینی را فراهم کرد و این نرمش قهرمانانه در کنار آن جنبش ظلم‌ستیزانه، پایه‌ریز انقلاب علمی امام باقر(ع) و امام صادق(ع)

شد.

امام پس از صلح با معاویه به تربیت شیعیان مخلص و تفسیر صحیح اسلام پرداخت و عملکرد ایشان پس از صلح چنان استوار و مستکم بود که معاویه ناچار در اندیشه شهادت ایشان افتاد. حکومت اموی پس از تحمیل صلح بر امام(ع) گرچه به بسیاری از آمال خود رسیده بود، ولی همچنان وجود ایشان را مانع تحقق برخی از اهداف خود می‌دانست. از جمله اهداف معاویه تعیین جانشین برای خود بر خلاف مفاد صلح‌نامه بود. وی از اجرای این تصمیم، وحشت داشت و می‌دانست که چنین حرکتی، بدون شك مخالفت شدید امام(ع) را برخواهد انگیزت و از همین روی برآن شد تا از هر راه ممکن ایشان را به شهادت برساند.

معاویه پس از بررسی‌های بسیار، جعده همسر امام(ع) را مناسب‌ترین فرد برای تحقق هدف پلید خود دید و به صورت محرمانه و با ارسال صد هزار درهم به جعده، به وی قول داد که اگر امام(ع) را به شهادت برساند، او را به همسری یزید درخواهد آورد. جعده آن حضرت(ع) را به واسطه زهر مسموم کرد و طولی نکشید که بر اثر آن، امام(ع) در روز هفتم یا بیست‌وهشتم ماه صفر سال 50 هجری به شهادت رسیدند.

در آثار و منابع شیعه فضایل و آثار بسیاری برای گریه بر مصیبت امام حسن مجتبی(ع) برشمرده‌اند. ابن‌عباس روایت کرده که پیامبر(ص) فرمودند: «آن‌گاه که فرزندم حسن مجتبی(ع) را با زهر شهید کنند، تمام ساکنان آسمان و زمین بر او سوگوار می‌شوند. بدانید سوگواری و گریه بر مصیبت‌های فرزندم حسن(ع) بسیار فضیلت دارد. هرکس در مصیبت او گریه کند، چشمان او در روزی که همه دیده‌ها نابینا شوند، روشن و بینا خواهد شد و دل او، در روزی که تمام دل‌ها اندوهناک شوند، از غبار اندوه پاک خواهد شد و هرکس که مرقد او را در بقیع زیارت کند، قدم‌های او در پل صراط، در روزی که قدم‌ها بر آن لرزان شوند، از لغزش در امان خواهد ماند«.

امام حسن(ع) شبیه‌ترین افراد به پیامبر اکرم(ص) بوده و همگان از دوست و دشمن به گذشت و احسان ایشان، حلم بی‌پایان، علم فراوان، جود و عبادت، زهد و بلاغت، تواضع و شجاعت آن حضرت(ع) معترف بوده‌اند.